

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA nr. 728 Din 06.10.2021

Dosar nr.: 757/2020

Petiția nr.: 6507/15.10.2020

Petentă: Asociația pentru Protecția Drepturilor Minoritare Mikó Imre

Reclamat:

Obiect: petenta reclamă că președinta unei secții de votare ar fi discriminat în secția de votare mai multe persoane de naționalitate maghiară prin adresarea solicitării de a utiliza limba română și nu limba maghiară; de asemenea, petenta reclamă aspecte potențial discriminatorii legate de procedura de vot în cadrul secției de votare

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

1. Numele, domiciliul, reședința sau sediul petentei

Asociației pentru Protecția Drepturilor Minoritare Mikó Imre (A.P.D.M.-M.I.), cu sediul în loc. Sfântu Gheorghe, str. Martinovics Ignác nr. 2, jud. Covasna și adresă de e-mail: office@mikoimre.ro; zsigmond@gmail.com

2. Numele, domiciliul, reședința sau sediul părților reclamate

II. Procedura de citare a părților

3. Prin adresa înregistrată sub nr. 176/12.01.2021 s-a solicitat Autorității Electorale Permanente – Biroul Județean Mureș (cu sediul în municipiul Tîrgu-Mureș, str. Primăriei nr. 2, et. 2, cam. 1, județ Mureș) furnizarea adresei de domiciliu sau de corespondență a părții reclamate, care a îndeplinit funcția de președintă a Secției de votare nr. 65 din cartierul Dâmbul Pietros – Târgu Mureș.

4. Prin adresa înregistrată sub nr. 572/26.01.2021 Autoritatea Electorală Permanentă (cu sediul în municipiul București, str. Stavropoleos nr. 6, sector 3) a răspuns solicitării C.N.C.D.

5. În temeiul art. 20 alin. 4 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată², Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura de citare a părților.

6. Prin adresa înregistrată sub nr. 2091/17.03.2021 au fost citate părțile, pentru termenul de audiere din data în ziua de 20.04.2021, ora 13⁴ ⁵, ședința de audiere fiind organizată la sediul instituției din Piața Valter Mărăcineanu nr. 1-2, sector 1, București.

7. Citațiile adresate părților au fost transmise cu poșta română, cu formular de confirmare de primire, la dosar existând dovada primirii corespondenței prin poștă.

8. Procedură legal îndeplinită.

9. Prin citația înregistrată sub nr. 2091/17.03.2021, petentei i s-a solicitat să depună la dosar probele care dovedesc existența premiselor săvârșirii faptei de discriminare sesizate, în speță înregistrarea video-audio indicată în sesizare, încărcată pe platforma youtube https://www.youtube.com/watch?v=7aowXAHq4Tg&feature=emb_logo, precum și transcriptul discuției din înregistrare, tradus limba română. Petenta nu a dat curs solicitării C.N.C.D..

10. La termenul de audieri părțile au fost absente. Partea reclamată a depus la dosarul cauzei împuternicirea avocațială nr. 237936, conform căreia avocat o reprezintă pe aceasta.

11. Prin adresa înregistrată sub nr. 2983/19.04.2021 partea reclamată a depus un punct de vedere, care a fost transmis petentei prin adresa nr. 4420/10.06.2021.

12. Prin adresa înregistrată sub nr. 4420/10.06.2021 s-a comunicat petentei posibilitatea de a formula concluzii scrise raportat la aspectele invocate de către partea reclamată în punctul de vedere al acesteia.

13. Prin adresa înregistrată sub nr. 4421/10.06.2021 s-a comunicat părții reclamate posibilitatea de a formula concluzii scrise raportat la aspectele sesizate de către petentă.

14. Petenta nu a depus concluzii scrise.

15. Prin adresa înregistrată sub nr. 5012/02.07.2021 partea reclamată a depus concluzii scrise.

16. Prin adresa înregistrată sub nr. 572/26.01.2021, Autoritatea Electorală Permanentă a susținut următoarele:

- partea reclamată a fost desemnată președinte al biroului electoral al secției de votare nr. 65 din Municipiul Târgu Mureș, județul Mureș, în baza Procesului-verbal din data de 12.09.2020 privind desemnarea președinților birourilor electorale ale secțiilor de votare constituite pentru alegerea autorităților administrației publice locale din data de 27 septembrie 2020 și a locțiitorilor acestora;

- potrivit datelor și informațiilor deținute, partea reclamată figurează cu domiciliul în - potrivit art. 83 din Legea nr. 115/2015 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, pentru modificarea Legii administrației publice locale nr. 215/2001, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali, cu modificările și completările ulterioare *„Președintele biroului electoral al secției de votare este obligat să ia măsurile necesare pentru ca alegerile să decurgă în bune condiții”*;

- în conformitate cu prevederile art. 85 alin. (10) din Legea nr. 115/2015, cu modificările și completările ulterioare *„în cazul în care buletinul de vot se deschide în așa fel încât secretul votului nu mai este asigurat, acesta se anulează și se dă alegătorului, numai o singură dată. un nou buletin de vot, făcându-se mențiune despre aceasta în procesul-verbal al operațiunilor de votare”*. Totodată, conform prevederilor art. 85 alin.12 din actul normativ menționat *„președintele poate lua măsuri ca staționarea unui alegător în cabina de votare să nu se prelungească nejustificat.”*;

- în conformitate cu dispozițiile art. 83 alin. (5) din Legea nr. 115/2015, cu modificările și completările ulterioare, *„în afara membrilor biroului electoral al secției de votare,*

operatorilor de calculator ai biroului electoral al secției de votare, candidaților, persoanelor acreditate potrivit legii, precum și reprezentanților mass-mediei români și străini, nicio altă persoană nu poate staționa în locurile publice din zona de votare sau în localul de vot mai mult decât timpul necesar pentru votare”, iar potrivit art. 83 alin. (6) din același act normativ „pentru menținerea ordinii în localul secției de votare și în împrejurimile acestuia, președintele biroului electoral al secției de votare are la dispoziție mijloacele de ordine necesare, puse la dispoziție prin grija prefectilor”;

- potrivit prevederilor art. 90 alin. (2) din Legea nr. 115/2015, cu modificările și completările ulterioare, *„alegătorul care, din motive temeinice, constatate de președintele biroului electoral al secției de votare, nu poate să voteze singur are dreptul să cheme în cabina de votare, în scopul de a-l ajuta, un însoțitor ales de el. Acesta nu poate fi din rândul persoanelor acreditate, al membrilor biroului electoral al secției de votare sau al candidaților”;* conform art. 108 lit. o) din Legea nr. 115/2015, cu modificările și completările ulterioare, constituite contravenții următoarele fapte: *„nerespectarea dispozițiilor art. 90 privind prezența altor persoane în cabina de vot, precum și fotografierea sau filmarea prin orice mijloace a buletinului de vot de către alegători în timpul exercitării dreptului de vot”,* acestea fiind sancționate de art. 109 din actul normativ menționat anterior;

- referitor la buletinele de vot, potrivit dispozițiilor art. 126 alin. (2) din Legea nr. 115/2015, cu modificările și completările ulterioare, *„[...] modelele buletinelor de vot, modelul ștampilei de control, modelul ștampilei cu mențiunea «VOTAT», modelul timbrului autocolant, modelele proceselor-verbale pentru consemnarea rezultatului votării și modelele certificatelor doveditoare ale alegerii consilierilor, a primarului și a președintelui consiliului județean sunt stabilite prin hotărâre a Autorității Electorale Permanente, care se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.”;*

- modelele buletinelor de vot folosite pentru alegerile locale din 27 septembrie 2020 au fost aprobate prin Hotărârea Autorității Electorale Permanente nr. 8/2020, pentru aprobarea modelelor buletinelor de vot care sunt folosite la alegerile locale, publicată în Monitorul Oficial nr. 766 din 21 august 2020, Partea I;

- potrivit prevederilor art. 108 din Legea nr. 115/2015, cu modificările și completările ulterioare, constituie contravenții următoarele fapte: *„t) absența nejustificată a președintelui, a loțiitorului acestuia sau a membrilor birourilor electorale, stabiliți potrivit prevederilor prezentei legi, de la activitatea acestora”;*

- potrivit dispozițiilor art. 27 alin. (1) lit. g) din Legea nr. 115/2015, cu modificările și completările ulterioare *„Birourile electorale de circumscripție au următoarele atribuții: [...] rezolvă întâmpinările referitoare la propria lor activitate și contestațiile cu privire la operațiunile birourilor electorale ale secțiilor de votare”;*

- conform Procesului-verbal privind consemnarea rezultatelor votării pentru funcția de primar din data de 27 septembrie 2020, întocmit de către biroul electoral al secției de votare nr. 65, Circumscripția electorală nr. 1 Municipiul Târgu Mureș, la pct. h) se menționează faptul că a fost înregistrată o contestație care a fost înaintată biroului electoral de circumscripție, despre care nu există informații suplimentare la nivelul A.E.P..

III. Susținerile părților conform obiectului dosarului

Susținerile petentei

17. Prin petiția înregistrată sub nr. 6507/15.10.2020, petenta reclamă comportamentul discriminatoriu al numitei, care, cu ocazia alegerilor locale din data de 27 septembrie 2020, a discriminat în secția de votare mai multe persoane de etnie maghiară pe motiv că au folosit limba maghiară și că nu au vorbit cu aceasta în limba română.

18. Petenta consideră că, prin faptele săvârșite de către partea reclamată în calitate de șef de secție, cetățenii de etnie maghiară au fost în mod vădit discriminați, pe bază de limbă și etnie.

19. Petenta susține că la data de 27.09.2020, cu ocazia alegerilor locale, la secția de votare nr. 65, în cartierul Dâmbul Pietros din Târgu Mureș, o tânără de etnie maghiară, membru al secției de votare, delegat din partea U.D.M.R., a vrut să ajute o doamnă mai în vârstă, votant, întrucât doamna în vârstă nu a reușit să descifreze corect scrisurile și s-a încurcat, solicitând un buletin de vot nou pe motiv că nu a văzut bine și nu a aplicat ștampila unde ar fi vrut inițial.

20. Ca reacție la situația descrisă mai sus, partea reclamată s-a revoltat, declarând că nu se poate întâmpla așa ceva, a îndrumat-o pe doamna în vârstă către reprezentanta partidului UDMR pentru a-i explica situația, forțând-o ulterior să depună buletinele deja ștampilate în urnele prezente în secție, ordonându-i tinerei de la UDMR să o poftască imediat afară.

21. Petenta susține că partea reclamată, împreună cu un alt coleg din secție, au chemat-o pe tânăra de la UDMR în sala alăturată și au început să țipe la aceasta, afirmând că nu sunt mulțumiți de modul în care își exercită atribuțiile, tânăra fiind intimidată la locul de muncă, în mod vădit, din cauza apartenenței sale la etnia maghiară; de asemenea, petenta susține că ulterior tânăra a sunat un avocat, la care partea reclamată a țipat, fapt ce a fost observat și de către jandarmul care asigură paza secției respective.

22. Petenta susține că, urmare a respectivului conflict manifestat în interiorul secției de vot, au venit în ajutorul tinerei un candidat de la consiliul local și un consilier juridic, supraveghetor, pentru a proceda la întocmirea procesului verbal aferent incidentului; în momentul în care au ajuns colegii tinerei (tot de etnie maghiară) și au rugat-o să povestească ce s-a întâmplat, aceasta, fiind speriată, a început să vorbească în limba maternă, moment în care partea reclamată i-a solicitat vehement să vorbească în limba română, pentru a putea să înțeleagă și ea; în momentul în care tânăra și juristul au început să redacteze sesizarea în coridorul secției, partea reclamată insista ca tânăra să intre în sala de votare pentru a-și face treaba, încercând astfel să împiedice procedura de întocmire a sesizării.

23. Petenta susține că, ulterior, în secția de votare a mai venit o familie de etnie maghiară, din care făceau parte o doamnă mai în vârstă și nepoata acesteia, care i s-a adresat părții reclamate în limba maghiară, aceasta răspunzându-i pe un ton iritant că “aici se vorbește română și dacă nu știe să-și caute traducător”.

24. Petenta consideră că manifestările sus-descrie ale părții reclamate au apărut pe fondul apartenenței la etnia maghiară a celor prezenți în secția de vot, față de care a manifestat ură și dispreț. În plus, petenta susține că evenimentele reclamate s-au întâmplat într-o secție de votare, unde ar trebui să se respecte regulile și legile țării și

unde pot fi de față mai mulți cetățeni, însă partea reclamată, care ar fi trebuit să respecte legile și să organizeze secția de votare, a determinat producerea “unui haos cu iz de discriminare”.

25. Având în vedere legislația vastă din România cu privire la drepturile acordate minorităților naționale, politica și tendințele europene vizând combaterea discriminării, împăcarea intereselor culturale și promovarea diversității, petenta consideră că modul în care a procedat partea reclamată în timpul exercitării atribuțiilor de președinte de secție, este absolut inacceptabil, din cele descrise reieșind în mod clar faptul că s-a comis un act de discriminare, constând în negarea unor drepturi conferite de lege ale cetățenilor de naționalitate maghiară.

Sușinerile părții reclamate

26. **Prin punctul de vedere înregistrat sub nr. 2983/19.04.2021** partea reclamată invocă excepția lipsei calității active a Asociației pentru Protecția Drepturilor Minoritare MIKO IMRE, prin raportare la prevederile art. 20 și art. 28 alin. 1 și 2 din O.G. nr. 137/2000, republicată. Astfel, partea reclamată afirmă că sesizarea a fost formulată în nume propriu de către petiționara “Asociația pentru Protecția Drepturilor Minoritare MIKO IMRE”, nefiind menționat numele vreunei persoane, fizice sau juridice care a înțeles să o mandateze cu formularea acestei petiții. Dat fiind faptul că asociația nu a fost sesizată de către persoanele discriminate, partea reclamată consideră că sesizarea nu conține elementele esențiale privind admisibilitatea ei, având în vedere că doar persoana care se consideră discriminată poate sesiza CNCD în vederea cercetării săvârșirii de acte discriminatorii, nu și alte persoane, cu excepția situației în care o asociație sau organizație non-profit având ca scop protecția drepturilor omului este sesizată de către persoana care se consideră discriminată.

27. Partea reclamată susține că, din modalitatea în care petiția a fost formulată, rezultă faptul că asociația a înțeles să sesizeze CNCD în nume propriu, căci asociația nu face referire la nici o cerere înaintată de vreo persoană discriminată prin conduita părții reclamate. În consecință, partea reclamată arată că se subînțelege că petiția a fost formulată în nume propriu de către petentă, aceasta neputându-se prevala de prevederile art. 28 din OG 137/2000 (potrivit cărora asociațiile non-guvernamentale pot avea calitate activă în fața CNCD numai în situația în care li se adresează o cerere de reprezentare de către persoana care se consideră ca fiind victima unei acțiuni discriminatorii). Astfel, în absența unei dovezi în atare sens, partea reclamată susține că petiționara a înaintat prezenta sesizare în nume propriu, fără a exista o cerere prealabilă a vreunei persoane care a considerat că este victima unui act discriminatoriu.

28. În continuare petenta susține că, din analiza conținutului sesizării, se poate observa că lipsesc cu desăvârșire elementele esențiale necesare pentru ca petiția să fie considerată admisibilă în scopul efectuării unei cercetări a săvârșirii unei fapte dintre cele reglementate de O.G. nr. 137/2000, republicată. Astfel, partea reclamată arată că sesizarea se rezumă la a prezenta niște evenimente presupus petrecute, fără a se menționa persoanele considerate victimele discriminării, nefiind atins scopul ca cercetarea efectuată în prezenta cauză să fie una efectivă, în sensul că autoritatea investită trebuie să efectueze cercetarea cu implicarea tuturor persoanelor participante în

procesul discriminării. Astfel, partea reclamată susține că se impune, în scopul aflării adevărului și a statuării existenței unor fapte de discriminare, ca CNCD să administreze probe în contradictoriu cu toate persoanele implicate, atât victima cât și făptuitorul, ori, în cazul de față victima lipsește, nefiind posibil de a se identifica victima presupusei fapte de discriminare. În consecință, partea reclamată susține că cercetarea stării de fapt devine imposibil de realizat, simpla prezentare cu caracter general al unei stări de fapt fără implicarea tuturor părților unui raport juridic conducând la inadmisibilitatea petiției.

29. Partea reclamată susține că, pentru a întruni elementele de admisibilitate, petiția trebuie în mod obligatoriu să conțină toate elementele esențiale ale unui proces de cercetare, impunând-se, în primul rând, identificarea subiecților de drept implicați în procesul înlăptuirii justiției. Pe de altă parte, partea reclamată consideră că CNCD nu poate avea convingerea deplină că persoanele care se presupune că au fost discriminate s-au simțit în atare situație victime ale discriminării. Astfel, prezentându-se numai viziunea unui terț care nici nu a fost prezent la locul și data producerii evenimentelor, conduce la imposibilitatea stabilirii efective a realității faptelor descrise în petiție. Mai mult decât atât, partea reclamată atrage atenția asupra faptului că faptele relatate de către petiționară nu conduc la ideea absolută de adevăr, dat fiind faptul că nu le-au fost prezentate de către persoanele prezente la eveniment - făptuitor sau victimă - ci de către terțe persoane, astfel că cele invederate în motivarea petiției nu conduc la prezumția relativă a adevărului.

30. **Pe fondul sesizării**, partea reclamată susține că, în opinia sa, petiția prezintă trei situații diferite, una legat de faptul că nu a dorit să schimbe buletinele de vot pentru o persoană în vârstă de etnie maghiară, a doua legat de faptul că a solicitat unei persoane în vârstă să-i explice în limba română doleanțele proprii, motivând că nu cunoaște limba maghiară și a treia legat de solicitarea adresată unui membru al comisiei să se prezinte la locul său, în scopul continuării procesului de alegeri pentru care era prezent la Biroul Electoral al Secției de Votare nr. 65 din jud. Mureș.

31. În consecință, din punctul de vedere al părții reclamate, se impune analizarea tuturor acestor situații separate și în mod independent.

32. În ceea ce privește prima situație, partea reclamată menționează că, astfel cum și petiționara arată, a solicitat concursul reprezentantei UDMR pentru a o ajuta în deslușirea doleanțelor acelei persoane, deoarece nu cunoștea limba română, iar partea reclamată nu cunoștea limba maghiară. Problema apărută în această situație a fost determinată de faptul că doamna respectivă, după completarea buletinelor de vot, dar înainte de a le plasa în urne, și-a modificat opțiunea de vot dorind să voteze în altă modalitate. În consecință, partea reclamată susține că în acel context era atribuția sa să decidă, prin raportare la prevederile legale în materie de alegeri, dacă poate să ducă la îndeplinire această doleanță a votantului, în condițiile în care secretul votului nu a fost încălcat, buletinele de vot nu erau distruse, alterate, modificate. Ori, în atare situație, partea reclamată susține că nu a avut posibilitatea de a răspunde în mod pozitiv doleanței acelei votante, căci legea alegerilor interzice schimbarea buletinelor de vot pentru acest motiv. În aceste condiții, partea reclamată afirmă că a fost nevoită a refuza acelei doamne solicitarea înaintată, întrucât, în cazul în care nu proceda în atare măsură, era pasibilă de săvârșirea unei contravenții sau chiar infracțiuni, lucru pe care nu a fost dispusă să îl facă.

În final partea reclamată susține că legalitatea votării a fost urmărită și îndeplinită de membrii biroului electoral.

33. Partea reclamată susține că, potrivit legislației în vigoare, votantul, în momentul în care intră în urmă, trebuie să aibă reprezentarea exactă a votului propriu, să urmărească aplicarea ștampilei înmânate în cadranul special imprimat pe acel buletin de vot pentru candidatul sau formațiunea politică pe care dorește să o voteze; în cazul în care un votant nu este hotărât sau nu știe ce să voteze sau unde să aplice ștampila de vot, poate cere un răgaz, poate cere ajutorul sau concursul unui membru al comisiei în vederea explicării desfășurării procesului de votare, dar în nici un caz a unei opinii politice de vot; toate aceste aspecte trebuie îndeplinite ÎNAINTE de aplicarea ștampilei de vot și secretizarea buletinului de vot, excepție făcând situația în care buletinul de vot își pierde calitatea de secretizare a votului sau s-a înmânat un buletin de vot nevalabil, ori necorespunzător.

34. În continuare partea reclamată susține că s-a adresat în limba română votanților întucât nu cunoaște limba maghiară, prin raportare la prevederile legale din Constituția României având dreptul și posibilitatea de a se exprima în limba naționalității sale. Astfel, partea reclamată susține că, chiar și în ipostaza în care i-ar fi solicitat unei votante de etnie maghiară să se exprime în limba română, nu a săvârșit acte de discriminare. Mai mult decât atât, partea reclamată subliniază faptul că, în scopul unei bune colaborări doamna respectivă, a solicitat concursul reprezentantei UDMR. Astfel, partea reclamantă consideră că a respectat în integralitate drepturile acelei alegătoare, nesăvârșind acte de discriminare.

35. În continuare partea reclamată susține că refuzul de a înlocui buletinele de vot folosite de către alegătoare în modalitatea dorită de aceasta, în respectarea obligațiilor legale, nu reprezintă acte de discriminare. Mai mult decât atât, partea reclamată atrage atenția asupra faptului că se reclamă un comportament discriminatoriu și față de alți alegători, deși doar pentru doamna respectivă a refuzat a înlocui buletinele sale de vot, în acest sens petiția formulată fiind neîntemeiată.

36. În ceea ce privește faptul că ar fi solicitat lui să se reîntoarcă la locul său, dar și pentru că ar fi solicitat celor veniți la secția de votare din partea UDMR să se exprime în limba română când vorbeau despre și în legătură dumneaei, partea reclamată afirmă că nu consideră că săvârșit acte de discriminare.

37. Partea reclamată precizează că făcea parte din componența biroul electoral a Secției de Votare nr. 65, iar procesul votului trebuia să se desfășoare în prezența tuturor membrilor din biroul de votare, tocmai pentru asigurarea legalității și transparenței procesului de votare. Ori, în lipsa acesteia de la locul său, în condițiile în care era singura reprezentantă a partidului candidat UDMR, putea duce la concluzia nerespectării legalității și transparenței procedului de votare. În consecință, partea reclamată afirmă că este evident că nu putea permite ca voturile să se facă fără prezența tuturor membrilor din biroul electoral.

38. Partea reclamată susține că solicitarea sa ca să-și îndeplinească atribuțiile pentru care era la acea secție de votare nu reprezintă o faptă de discriminare, cu atât mai mult cu cât aceasta nu a solicitat înlocuirea sa pe parcursul acelei zile cu o altă persoană și nici nu a cerut vreo învoire de a lipsi de la secție din motive obiective sau personale,

fiind evident că prezența sa era necesară în desfășurarea votului. În continuare, partea reclamată susține că întocmirea vreunui raport sau a unei sesizări se putea realiza și după ziua votului sau după închiderea programului de votare. În final partea reclamată menționează faptul că relațiile dintre dumneaei și s-au desfășurat normal după acel incident și până la încheierea activității.

39. În ceea ce privește solicitarea sa ca cei care s-au prezentat la secția de votare din partea UDMR să vorbească de față cu dumneaei în limba română, într-o situație care o viza în mod direct, în condițiile în care toți cei prezenți cunoșteau limba română, iar dumneaei nu cunoaște limba maghiară, în opinia părții reclamate nu reprezintă un act de discriminare. Partea reclamată argumentează că este evident că într-o atare situație trebuia cunoască despre ce se discută, în condițiile în care considera că se impunea să se apere sau să dea cel puțin explicații cu privire la incidentul pentru care s-au prezentat la secția de votare. În continuare partea reclamată susține că prin atitudinea adoptată de către cei care s-au prezentat la secția de votare din partea UDMR au înlăturat în totalitate posibilitatea părții reclamate de a se justifica sau apăra față de acuzele care i se aduceau, dar pe care nu le cunoștea întrucât nu cunoaște limba maghiară și nici nu era nimeni la secția de vot care să îi traducă ceea ce se discuta. Practic, partea reclamată susține că prin acea atitudine cei menționați anterior i-au creat o situație de inferioritate, excluzându-o din discuție, restricționându-i astfel posibilitatea de a se apăra. Referitor la această situație, partea reclamată susține că nu a exclus nimănui accesul în incinta secției de votare pe motive de religie, sex, apartenență politică, naționalitate, etnie etc.

40. În ceea ce privește ultima situație descrisă de către petiționară, cea în care se relatează că ar fi solicitat unei familii de etnie maghiară să se exprime în limba română, mai ales față de o altă doamnă în etate care nu cunoștea limba română, partea reclamată relatează faptul că această stare de fapt este nereală, acest eveniment neavând loc în secția de votare nr. 65. Chiar dacă ar accepta situația că cele relatate ar fi reale, partea reclamată arată faptul că nici în acest caz nu a săvârșit acte de discriminare, justificarea fiind evident necunoașterea limbii maghiare de către aceasta, neputând răspunde unei solicitări formulate în această limbă de vreme ce nu înțelege ceea ce i se solicită. În plus, partea reclamată reafirmă că nu a avut în cadrul secției de votare un translator pentru a-i solicita concursul în astfel de situații.

41. De asemenea, partea reclamată precizează că alegerea și respectiv desemnarea membrilor unui birou electoral nu are drept criteriu cunoșterea sau nu a unei anumite limbi sau a mai multor limbi, în caz contrar ajungându-se la situații evidente de discriminare a persoanelor participante la selecția membrilor unui birou electoral.

42. Partea reclamată subliniază faptul că face parte din astfel de comisii de vot de mai mulți ani și în nici un an în care a participat la alegeri fie ele locale, fie ele naționale, nu a fost subiectul vreunei cercetări disciplinare, nu s-au înaintat cereri sau plângeri, sesizări pentru fapte ilicite sau cu depășirea atribuțiilor care îi reveneau.

43. **Prin concluziile scrise înregistrate sub nr. 5012/02.07.2021** partea reclamată reiterează cele afirmate în cadrul punctului de vedere înregistrat în cadrul Consiliului sub nr. 2983/19.04.2021.

IV. Cadrul legal aplicabil. Dreptul național și internațional aplicabil / jurisprudența

44. Prevederile legislative relevante în prezenta cauză sunt următoarele:

➤ art. 63 din Procedura Internă de Soluționare a Petițiilor și Sesizărilor publicată în M.Of. nr. 348 din 6 mai 2008:

- „(1) Colegiul director se va pronunța mai întâi asupra excepțiilor de procedură, precum și asupra celor de fond care nu mai necesită, în tot sau în parte, analizarea în fond a petiției”.

➤ art. 2 alin 1, art. 2 alin 8, art. 15 din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată:

- art. 2 alin. (1): „Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice”.

- art. 15: „Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intra sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia.”

➤ art. 1 alin. (3), art. 4, art. 6, art. 16 alin. (1), art. 31, art. 120 din Constituția României, revizuită:

- art. 1 alin. (3): „România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme, în spiritul tradițiilor democratice ale poporului român și idealurilor Revoluției din decembrie 1989, și sunt garantate.”
- art. 4 - Unitatea poporului și egalitatea între cetățeni: „(2) România este patria comună și indivizibilă a tuturor cetățenilor săi, fără deosebire de rasă, de naționalitate, de origine etnică, de limbă, de religie, de sex, de opinie, de apartenență politică, de avere sau de origine socială.”
- art. 6 - Dreptul la identitate: „(1) Statul recunoaște și garantează persoanelor aparținând minorităților naționale dreptul la păstrarea, la dezvoltarea și la exprimarea identității lor etnice, culturale, lingvistice și religioase. (2) Măsurile de protecție luate de stat pentru păstrarea, dezvoltarea și exprimarea identității persoanelor aparținând minorităților naționale trebuie să fie conforme cu principiile de egalitate și de nediscriminare în raport cu ceilalți cetățeni români.”
- art. 16 alin. (1): “Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări. (2) Nimeni nu este mai presus de lege. (...)”
- art. 31 - Dreptul la informație: ”(1) Dreptul persoanei de a avea acces la orice informație de interes public nu poate fi îngădit. (2) Autoritățile publice, potrivit competențelor ce le revin, sunt obligate să asigure informarea corectă a cetățenilor asupra treburilor publice și asupra problemelor de interes personal. (...)”

➤ **art. 27, art. 83, art. 85, art. 90, art. 108, art 126 din Legea nr. 115/2015 pentru alegerea autorităților administrației publice locale, pentru modificarea Legii administrației publice locale nr. 215/2001, precum și pentru modificarea și completarea Legii nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali, cu modificările și completările ulterioare:**

- art. 27 alin.(1) lit. g): *„Birourile electorale de circumscripție au următoarele atribuții: [...] rezolvă întâmpinările referitoare la propria lor activitate și contestațiile cu privire la operațiunile birourilor electorale ale secțiilor de votare”;*
- art. 83 alin.(1): *„Președintele biroului electoral al secției de votare este obligat să ia măsurile necesare pentru ca alegerile să decurgă în bune condiții”;*
- art. 83 alin.(5): *„În afara membrilor biroului electoral al secției de votare, operatorilor de calculator ai biroului electoral al secției de votare, candidaților, persoanelor acreditate potrivit legii, precum și reprezentanților mass-mediei români și străini, nicio altă persoană nu poate staționa în locurile publice din zona de votare sau în localul de vot mai mult decât timpul necesar pentru votare”*
- art. 83 alin.(6): *„Pentru menținerea ordinii în localul secției de votare și în împrejurimile acestuia, președintele biroului electoral al secției de votare are la dispoziție mijloacele de ordine necesare, puse la dispoziție prin grija prefecturilor”;*
- art. 85 alin.(10): *„În cazul în care buletinul de vot se deschide în așa fel încât secretul votului nu mai este asigurat, acesta se anulează și se dă alegătorului, numai o singură dată. un nou buletin de vot, făcându-se mențiune despre aceasta în procesul-verbal al operațiunilor de votare”*
- art. 85 alin.(12): *„Președintele poate lua măsuri ca staționarea unui alegător în cabina de votare să nu se prelungească nejustificat.”;*
- art. 90 alin.(2): *„Alegătorul care, din motive temeinice, constatate de președintele biroului electoral al secției de votare, nu poate să voteze singur are dreptul să cheme în cabina de votare, în scopul de a-l ajuta, un însoțitor ales de el. Acesta nu poate fi din rândul persoanelor acreditate, al membrilor biroului electoral al secției de votare sau al candidaților”;*
- art. 100 lit. t): *[Constituie contravenții următoarele fapte] „absența nejustificată a președintelui, a locțiitorului acestuia sau a membrilor birourilor electorale, stabiliți potrivit prevederilor prezentei legi, de la activitatea acestora”;*
- art. 108 lit. o): *[Constituie contravenții următoarele fapte] „Nerespectarea dispozițiilor art. 90 privind prezența altor persoane în cabina de vot, precum și fotografierea sau filmarea prin orice mijloace a buletinului de vot de către alegători în timpul exercitării dreptului de vot”;*
- art. 126 alin.(2): *„[...] modelele buletinelor de vot, modelul ștampilei de control, modelul ștampilei cu mențiunea «VOTAT», modelul timbrului autocolant, modelele proceselor-verbale pentru consemnarea rezultatului votării și modelele certificatelor doveditoare ale alegerii consilierilor, a primarului și a președintelui consiliului județean sunt stabilite prin hotărâre a Autorității Electorale Permanente, care se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.”;*

➤ **art. 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale:**

- art. 14 - Interzicerea discriminării: *“Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta convenție trebuie să fie asigurată fără nici o deosebire bazată, în special, pe sex, rasa, culoare, limba, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenența la o minoritate națională, avere, naștere sau orice alta situație.”*

➤ **art. 10 din Convenția cadru din 1 februarie 1995 pentru protecția minorităților naționale:**

- art. 10 „1. Părțile se angajează să recunoască oricărei persoane aparținând unei minorități naționale dreptul de a folosi liber și fără ingerința limbii sa minoritară, în privat și în public, oral și în scris. 2. În ariile locuite tradițional sau în număr substanțial de persoane aparținând minoritățile naționale, dacă aceste persoane solicita acest lucru și acolo unde aceasta cerere corespunde unei nevoi reale, părțile se vor strădui să asigure, în măsura posibilului, condiții care să permită folosirea limbii minoritare în raporturile dintre aceste persoane și autoritățile administrative.”

➤ **Rezoluția Parlamentului European din 13 noiembrie 2018 referitoare la standardele minime pentru minorități în UE (2018/2036(INI) - Drepturile lingvistice:**

- ”66. ia act de faptul că limba este un aspect esențial al identității culturale și al drepturilor fundamentale ale minorităților; subliniază necesitatea de a promova dreptul de a utiliza o limbă minoritară, atât în privat, cât și în public, fără discriminare, în zonele în care există un număr considerabil de persoane care aparțin minorităților, astfel încât limbile să poată fi transmise de la o generație la alta și diversitatea lingvistică a Uniunii să fie protejată;

➤ **Carta Europeană a Limbilor Minoritare sau Regionale ratificată de România Legea nr. 282 din 6 noiembrie 2007:**

- art. 2 lit. k): „Prevederile Cartei se aplică următoarelor limbi minoritare folosite pe teritoriul României: k) limba maghiară.”
- art. 10 (Autoritățile administrative și serviciile publice), pct. 1, lit. b): „În circumscripțiile administrative ale statului locuite de un număr de vorbitori de limbi regionale sau minoritare, care justifică măsurile specificate mai jos, și în funcție de situația fiecărei limbi, părțile se angajează, în măsura în care este posibil: b) să pună la dispoziție formulare și texte administrative de uz curent pentru populație în limbile regionale sau minoritare, ori în versiuni bilingve.”

➤ **art. 21 alin. (1) și alin. (3) Declarația universală a drepturilor omului din 1948 a Organizației Națiunilor Unite:**

- “Orice persoană are dreptul de a lua parte la conducerea treburilor publice ale țării sale, fie direct, fie prin reprezentanți liber aleși; (...) Voința poporului trebuie să constituie baza puterii de stat; această voință trebuie să fie exprimată prin alegeri nefalsificate, care să aibă loc în mod periodic prin sufragiu universal, egal și exprimat prin vot secret sau urmând o procedură echivalentă care să asigure libertatea votului”;

➤ **art. 25 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice (PIDCP) din 1966:**

- “Orice cetățean are dreptul și posibilitatea, fără nici una dintre discriminările (...) și fără restricții nerezonabile: a) de a lua parte la conducerea treburilor publice, fie direct, fie prin intermediul unor reprezentanți liber aleși; b) de a alege și de a fi ales, în cadrul unor alegeri periodice, oneste, cu sufragiu universal, egal și cu scrutin secret, asigurând exprimarea liberă a voinței alegătorilor; c) de a avea acces, în condiții generale de egalitate, la funcțiile publice din țara sa”;

➤ **Observația generală nr. 25 a PIDCP;**

➤ **art. 3 din Protocolul nr. 1 al Convenției europene a drepturilor omului:**

- “Înaltele Părți Contractante se angajează să organizeze, la intervale rezonabile, alegeri libere cu vot secret, în condiții care să asigure libera exprimare a opiniei poporului cu privire la alegerea corpului legislativ”;

➤ **Documentul de la Copenhaga din 1990 al Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE), alineatele (5)-(8);**

➤ **Codul de bune practici în materie electorală al Comisiei de la Veneția, 18-19 octombrie 2002;**

- **Rapoartele de observare pentru monitorizarea alegerilor și recomandările OSCE/ale Biroului pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (ODIHR);**
- **art. 5 din Convenția privind Eliminarea Tuturor Formelor de Discriminare Rasială (CEFDR) din 21 decembrie 1965:**

- *“În conformitate cu obligațiile fundamentale enunțate în articolul 2 al prezentei convenții, statele părți se angajează să interzică și să elimine discriminarea rasială sub toate formele și să garanteze dreptul fiecăruia la egalitate în fața legii fără deosebire de rasă, culoare, origine națională sau etnică, în folosința drepturilor următoare: c) drepturi politice și anume dreptul de a participa la alegeri - de a vota și de a fi candidat - după sistemul sufragiului universal și egal, dreptul de a face parte din guvern, de a lua parte la conducerea treburilor publice, la orice nivel, și dreptul de acces, în condiții de egalitate, la funcții publice;”*

- **art. 7 din Convenția privind Eliminarea Tuturor Formelor de Discriminare împotriva Femeilor (CEDAW) din 3 septembrie 1981:**

- *“Statele parti vor lua toate măsurile necesare pentru eliminarea discriminării față de femei în viața politică și publică a țării și, în special, pentru a le asigura, în condiții de egalitate cu bărbații: a) dreptul de a vota la toate alegerile și referendumurile publice și de a fi alese în toate organismele eligibile în mod public; b) dreptul de a lua parte la elaborarea politicii statului și la punerea acesteia în aplicare, de a ocupa funcții publice și a exercita toate funcțiunile publice la toate eșaloanele de guvernământ; c) dreptul de a participa în organizațiile și asociațiile neguvernamentale care activează în viața publică și politică a țării.”*

- Potrivit **Manualului de observare a alegerilor, ediția a V-a, 2006, publicat de Oficiul OSCE pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (ODIHR)**¹ statele participante la OSCE s-au angajat să respecte o serie de standarde pentru sprijinirea, protejarea și promovarea guvernării democratice și drepturilor omului (pag 16) ... Principala responsabilitate pentru respectarea acestor angajamente revine guvernului fiecărei țări (pag 17). ... **SUFRAGIUL UNIVERSAL** presupune ca toți cetățenii cu drept de vot să poată participa la scrutin. Trebuie să existe o procedură eficientă, imparțială, nediscriminatorie și corectă pentru înscrierea alegătorilor, care să asigure posibilitatea de a vota tuturor cetățenilor cu drept de vot și care să prevină votul multiplu. Nu trebuie să existe taxe pentru votare sau pentru înscrierea alegătorilor. De asemenea, nu trebuie să existe restricții privind participarea la vot a persoanelor aparținând minorităților naționale, a femeilor sau a altor grupuri de cetățeni. Toți alegătorii, inclusiv persoanele cu handicap, trebuie să aibă acces efectiv la secțiunile de votare și la procedurile de vot. Trebuie să existe prevederi pentru participarea la vot a persoanelor intern deplasate; de asemenea, trebuie să se depună eforturi în vederea asigurării prevederilor necesare pentru votarea în afara hotarelor țării (pag. 19). ... **VOTUL SECRET** presupune ca alegătorii să marcheze buletinele de vot singuri în cabina de vot, în așa fel încât buletinul de vot marcat să nu poată fi văzut înainte de a fi introdus în urnă și să nu poată fi ulterior identificat ca aparținând unui anumit alegător. Nu trebuie permisă prezența mai multor persoane în cabina de vot, deoarece aceasta compromite secretul votului; excepțiile trebuie premise numai în condițiile stabilite, la cererea alegătorilor care au nevoie de ajutor, ca de exemplu persoanele cu dizabilități sau analfabete. Marcarea buletinului de vot în afara cabinei de vot compromite secretul votului. Cazurile în care alegătorii votează “în grup” sau cazurile în care membrii aceleiași familii votează împreună, precum și votarea în afara cabinei de vot sau în numele altei persoane reprezintă încălcări ale principiului votului secret. Modul de organizare a participării la vot a militarilor și, acolo unde acest lucru este permis, a deținuților trebuie să asigure secretul votului și faptul că votul acestora nu poate face subiectul constrângerii; în mod ideal, militarii ar

¹ <https://www.osce.org/files/f/documents/2/e/14349.pdf>

trebuie să aibă posibilitatea de a vota împreună cu populația civilă, iar secțiile de votare speciale pentru militari ar trebui rezervate pentru cazuri extraordinare. Nici o secție de votare nu trebuie să fie atât de mică după numărul de alegători încât anunțarea rezultatelor să poată compromite secretul votului (aceasta poate fi uneori o problemă în cazul votării în spitale, în penitenciare sau la sediile ambasadelor din străinătate). (pag. 19).

V. Principiile de analiză

45. Potrivit art. 2 alin.1 din O.G.137/2000 republicată, pentru existența discriminării directe trebuie îndeplinite cumulativ următoarele condiții:

- existența unor persoane sau situații aflate în poziții comparabile;
- existența unui tratament diferențiat manifestat prin: orice deosebire, excludere, restricție sau preferință;
- existența unui criteriu de discriminare;
- existența unui raport de cauzalitate între criteriul de discriminare și tratamentul diferențiat;
- tratamentul diferențiat trebuie să aibă ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea, folosinței sau exercitării în condiții de egalitate a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a unui drept recunoscut de lege.

46. Curtea Europeană a Drepturilor Omului, care a apreciat că diferența de tratament devine discriminare, în sensul articolului 14 din Convenție, atunci când se induc distincții între situații analoage și comparabile fără ca acestea să se bazeze pe o justificare rezonabilă și obiectivă. Instanța europeană a decis în mod constant că, pentru ca o asemenea încălcare să se producă, *„trebuie stabilit că persoane plasate în situații analoage sau comparabile, în materie, beneficiază de un tratament preferențial și că această distincție nu-și găsește nicio justificare obiectivă sau rezonabilă.”*

47. Un aspect definitoriu al discriminării îl constituie criteriul interzis de legiuitorul național prin art. 2 alin 1 (*„rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată”*), *„sau orice alt criteriu”* - sintagmă care oferă posibilitatea reținerii oricărui alt criteriu nespecificat de lege, în săvârșirea unei fapte de discriminare. În ipoteza în care criteriul invocat ar putea fi încadrat în categoria *“orice alt criteriu”*, acesta trebuie să reprezinte o caracteristică specifică a persoanei care se consideră discriminată, caracteristică care să aibă un caracter inalterabil (ex. *gen, culoarea pielii, vârsta, dizabilitatea, boală cronică etc.*) și deci care nu poate fi schimbată prin voința individului, sau care să aibă un caracter identitar, care să fie parte a identității individului (ex. religie, convingeri, etc.), într-un mod similar criteriilor protejate de lege. Criteriul, în raport cu elementele constitutive ale discriminării, astfel cum este definit în art. 2 din O.G. nr. 137/2000, trebuie interpretat în sensul existenței sale ipso facto, ca circumstanță concretizată, materializată, constituind însăși cauza actului sau faptului discriminatoriu și care, în situația inexistenței, nu ar determina săvârșirea discriminării. Natura discriminării, sub aspectul ei constitutiv, decurge tocmai din faptul că diferența de tratament este determinată de existența unui criteriu și o situație de comparabilitate, ceea ce presupune o legătură de cauzalitate între tratamentul diferit imputat și un criteriu interzis de lege.

48. Discriminarea directă presupune o legătură de cauzalitate identificabilă între actul sau faptul diferențierii și apartenența la una dintre caracteristicile sau la unul dintre criteriile cuprinse în norma juridică și individualizate în cazul persoanei care este supusă discriminării. Această legătură de cauzalitate reiese din definiția cuprinsă în art. 2 al O.G. nr. 137/2000, în particular prin utilizarea sintagmei „pe bază de”, dispunând că prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință „pe bază de (...)”. Legătura de cauzalitate presupune considerarea motivului sau a motivelor care au stat la baza actelor aplicate în cauzele de discriminare (tratament diferențiat) și impun a analiza un criteriu interzis invocat de petent, care constituie un factor relevant sau determinant în acțiunea sau inacțiunea imputată părții reclamate.

49. De asemenea, o faptă poate fi considerată faptă de discriminare dacă atinge un drept, oricare dintre cele garantate de tratate internaționale ratificate de România sau cele prevăzute de legislația națională.

VI. Aplicarea principiilor la spetă.

Motivele de fapt și de drept

50. **Pe cale de excepție**, în conformitate cu prevederile art. 63 din Procedura Internă de Soluționare a Petițiilor și Sesizărilor publicată în M.Of. nr. 348 din 6 mai 2008, Colegiul director urmează să analizeze excepția lipsei calității procesuale a Asociației pentru Protecția Drepturilor Minoritare Mikó Imre, invocată de către partea reclamată, ca urmare a lipsei unei împuterniciri din partea persoanei care se consideră victima unei discriminări. Raportându-se la prevederile art. 28 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată *{”(1) Organizațiile neguvernamentale care au ca scop protecția drepturilor omului sau care au interes legitim în combaterea discriminării au calitate procesuală activă în cazul în care discriminarea se manifestă în domeniul lor de activitate și aduce atingere unei comunități sau unui grup de persoane”.(2) Organizațiile prevăzute la alin. (1) au calitate procesuală activă și în cazul în care discriminarea aduce atingere unei persoane fizice, la cererea acesteia din urmă.}* și reținând că obiectul petiției vizează o posibilă discriminare care afectează o întregă comunitate, iar scopul și misiunea asociației petente este **“apărarea și promovarea valorilor universale ale drepturilor omului, ale drepturilor minorităților, ale drepturilor cetățenești și a dreptului la identitate pentru toți oamenii”** (conform statutului asociației), Colegiul director constată că petenta are calitatea procesuală activă și respinge excepția sus-menționată.

51. **Pe fond**, Colegiul director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării reține că este sesizat în legătură cu potențiale fapte de discriminare pe criteriu limbă și naționalitate, săvârșite de către președintele Biroului electoral al secției de votare nr. 65 din Municipiul Târgu Mureș pe parcursul alegerilor electorale pentru funcția de primar din data de 27 septembrie 2020.

52. **În fapt**, Colegiul director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării reține că este sesizat cu mai multe capete de cerere, după cum urmează:

- 1) adresarea în limba română către votanții de naționalitate maghiară din cadrul secției de votare și adresarea către aceștia a solicitării de a răspunde în limba română;

2) refuzul de a schimba buletinul de vot pentru o persoană (în etate) de naționalitate maghiară;

3) adresarea către N.K., membru al biroului electoral, a solicitării de a se prezenta la locul său din sala de vot în timp ce aceasta redacta în afara sălii o sesizare.

53. **În drept**, Colegiul director trebuie să aprecieze în ce măsură obiectul sesizării este de natură să cadă sub incidența prevederilor O.G. nr. 137/2000 cu modificările și completările ulterioare, republicată, potrivit atribuțiilor și domeniului de activitate al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării. Astfel, Colegiul director a analizat petiția având în vedere elementele constitutive ale unei fapte de discriminare.

54. Reținând aspectele deduse soluționării, Colegiul director reține că în conținutul petiției a fost indicat un link² care deschide o înregistrare video-audio, încărcată pe platforma youtube, a discuției purtate de către observatorul electoral acreditat cu președinta biroului electoral nr. 65, în limba română și cu un membru al biroului electoral al Secției de Votare nr. 65 din jud. Mureș, (în continuare N.K.), în limba maghiară.

55. Având în vedere primul capăt de cerere, Colegiul director se va raporta la discuțiile purtate în limba română de către observatorul electoral cu partea reclamată, reținând (de la minutul 0:19 – 0:44 și de la minutul 03:49 – 04:00) următoarele:

- Partea reclamată se adresează numitei N.K.: *“Spune te rog frumos în românește...”*
- Observatorul intevine și spune reclamatei: *„E dreptul ei să folosească limba maternă...”*
- Partea reclamată răspunde: *„Ca să înțeleg și eu ce spune, de asta, nu de altceva...”*
- Observatorul răspunde: *„Dar puteți să ne urmăriți pe noi și după aceea...”*
- Partea reclamată intervine: *„Dar puteți să vorbiți și în românește...”*
- Observatorul întreabă pe N.K.: *„Ați făcut proces verbal?”*
- NK și partea reclamată răspund: *„Nu!”*
- Observatorul întreabă pe N.K.: *„Dar contestație?”*
- Partea reclamată se adresează observatorului: *„Să-mi arătați dumneavoastră în primul rând unde scrie așa ceva, ca să am și eu legea în față...”*
- Partea reclamată: *“Poftim?”*
- Observatorul: *“Are nevoie de traducător, domnișoara...”*
- Partea reclamată: *“Să-și caute traducător, eu nu știu unghurește... aici să vorbească românește!”*
- Observatorul: *“Dar mai puțin ofensator!”*
- Partea reclamată: *“Nu-s ofensatoare...”*

56. De asemenea, Colegiul director reține că din materialul probatoriu indicat în dosarul cauzei nu reiese discuția purtată de către partea reclamată cu persoana în etate de naționalitate maghiară, menționată în sesizare.

57. **Cu privire la primul capăt de cerere**, din susținerile părții reclamate Colegiul director reține că aceasta a solicitat celor care s-au prezentat la secția de votare din partea UDMR să vorbească în limba română întrucât dumneaei nu cunoaște limba maghiară și nici nu era nimeni la secția de vot care să îi traducă, în condițiile în care situația respectivă o viza în mod direct, astfel că trebuia cunoască să despre ce se discută pentru a se putea apăra dacă era cazul sau pentru a da explicații cu privire la incidentul pentru care s-au prezentat la secția de votare. De asemenea, Colegiul director

² https://www.youtube.com/watch?v=7aowXAHq4Tg&feature=emb_logo

reține susținerile părții reclamate potrivit cărora nu a exclus nimănui accesul în incinta secției de votare pe motive de apartenență politică, naționalitate sau etnie.

58. Analizând justificarea părții reclamate, înregistrarea video-audio indicată de către petentă și precum și legislația incidentă în cauză, Colegiul director constată că în situația redată nu s-a încălcat drept recunoscut de lege (inclusiv drepturile omului).

59. În continuare, Colegiul director reține că în privința alegerilor electorale nu există prevederi legale privind posibilitatea folosirii limbii minorităților naționale în cadrul secțiilor de votare în unitățile/subdiviziunile administrativ-teritoriale în care cetățenii aparținând unei minorități naționale cu o pondere de peste 20% din numărul locuitorilor, prevederi care să instituie o obligație din partea statului în acest sens. De asemenea, Colegiul director reține că în speța de față rezultă din înseși susținerile petentei că persoana în etate de naționalitate maghiară despre care se face vorbire în sesizare a fost îndrumată să discute cu numita N.K., membru al biroului electoral al Secției de votare nr. 65 și vorbitor de limba maghiară, astfel că respectiva persoană în etate a primit explicațiile necesare în limba maternă.

60. În ceea ce privește discuția purtată de către partea reclamată cu reprezentanții UDMR și numita N.K., Colegiul director reține că solicitarea părții reclamate de a se vorbi în limba română este justificată în situația în care nu cunoștea limba maghiară, iar discuția o privea în mod direct pe aceasta în calitatea sa de președintă a biroului electoral al secției de votare și privea deciziile luate în respective calitate.

61. Raportat la primul capăt de cerere, Colegiul director constată că aspectele sesizate nu constituie fapte de discriminare, potrivit prevederilor din O.G. nr. 137/2000 republicată, persoanelor de naționalitate maghiară nefiindu-le încălcat vreun drept în cadrul procesului de vot desfășurat în cadrul Secției de Votare nr. 65.

62. **Cu privire la al doilea capăt de cerere**, din susținerile părții reclamate Colegiul director reține faptul că votanta (de naționalitate maghiară), după completarea buletinelor de vot, dar înainte de a le plasa în urne, și-a modificat opțiunea de vot, dorind să completeze alte buletine, revenind președintei biroului electoral al secției de votare atribuția să decidă, prin raportare la prevederile legale în materie de alegeri, dacă poate să ducă la îndeplinire doleanța votantului, în condițiile în care secretul votului nu a fost încălcat, iar buletinele de vot nu erau distruse, alterate sau modificate.

63. De asemenea, Colegiul director reține că în situația de față petenta a apreciat că motivul refuzului părții reclamate, președintă a biroului electoral al secției de votare, de a anula buletinele de vot și de a da-i da buletine de vot noi votantei de naționalitate maghiară, a avut la bază naționalitatea maghiară și limba maternă a votantei.

64. Analizând justificarea părții reclamate și legislația incidentă în cauză (art. 85 alin. 10 din Legea nr. 115/2015), și observând că nu există probe de administrat, Colegiul director constată că, în situația redată, între criteriile invocate de către petentă și fapta sesizată nu poate fi reținut un raport de cauzalitate, conform prevederilor O.G. nr. 137/2000 republicată, motivele refuzului fiind justificat din punct de vedere legal.

65. **Cu privire la al treilea capăt de cerere**, din susținerile părții reclamate Colegiul director reține faptul că solicitarea sa ca N.K. (care făcea parte din componența biroului electoral a Secției de Votare nr. 65 și care era singura reprezentantă a partidului candidat UDMR), să-și ocupe locul în sala votului este justificată de necesitatea asigurării

legalității și transparenței procesului de votare, procesul votului trebuind a se desfășura în prezența tuturor membrilor din biroul de votare.

66. De asemenea Colegiul director reține că în situația de față petenta a apreciat că motivul “obligării” numitei N.K., membru al biroului electoral, de a reveni la locul său din sala de vot în timp ce acesta redacta în afara sălii o sesizare chiar împotriva președintei biroului electoral a avut la bază naționalitatea maghiară și limba maternă a numitei N.K..

67. În privința probelor indicate de către petentă, Colegiul director se va raporta la afirmațiile părții reclamate, reținând (de la minutul 04:06– 05:17) următoarele:

- Partea reclamată: „*Domnișoară, te rog frumos, ai stat suficient, trebuie să revii la locul de muncă dacă nu, afară! (n.n. jandarmul) trebuie să vă dea afară!*”
- Partea reclamată: „*Deci domnișoara este în timpul programului, trebe să stea înăuntru, a stat de atâta timp afară (n.n. din birou), de câte ori a ieșit*”
- Observatorul: „*Doamnă președintă...*”
- Partea reclamată: „*Da, stimate domn...*”
- Observatorul: „*Domnișoara are dreptul să-și scrie sesizarea și este în fața ochilor dumneavoastră!*”
- Partea reclamată: „*Nu este în fața mea, ea trebuie să fie acolo!*”
- Observatorul: „*Vă mai pun în vedere un aspect!*”
- Partea reclamată: „*Spuneți!*”
- Observatorul: „*Hărțuirea la locul de muncă se pedepsește conform legii*”
- Partea reclamată: „*Nu este hărțuire, dumneavoastră mă hărțuiți*”
- Observatorul: „*Eu sunt observator electoral și am tot dreptul să-i ofer asistență...*”
- Partea reclamată: „*I-am dat voie ...(neinteligibil)*”
- Observatorul: „*...necesare formulării unei contestații...*”
- Partea reclamată: „*Să o facă singură!*”
- Observatorul: „*Domnule jandarm, vă rog să interveniți!*”
- Partea reclamată: „*Pe dumneavoastră vă scoate afară!*”
- Observatorul: „*Nu mă poate scoate afară că nu sunt în secția de votare, sunt pe hol!*”
- Partea reclamată: „*Domnișoara intră înăuntru și își face înăuntru procesul verbal!*”
- Partea reclamată: „*Domnișoară, intră înăuntru!*”
- Partea reclamată: „*Domnișoara intră înăuntru!*”

68. Analizând justificarea părții reclamate, proba administrată și legislația incidentă în cauză (art. 108 lit Ț) din Legea nr. 115/2015), Colegiul director reține că legea în materie a încadrat ca și contravenție absența nemotivată a membrilor unui birou electoral de la activitatea acestora și apreciază că legiuitorul a introdus o astfel de consecință legală având în vedere tocmai importanța rolului acestora pe parcursul desfășurării procesului de votare, ca și (dar nu numai) reprezentanți ai formațiunilor politice sau alianțelor electorale/politice participante la alegeri. Ca urmare, Colegiul director consideră a fi întemeiată solicitarea părții reclamate adresată unui membru al biroului electoral de a încheia pauza și de a-și relua activitatea și constată că nu există un raport de cauzalitate între criteriile indicate de către petentă (ca și criteriile de discriminare în sensul prevăzut de art. 2 alin.1 din O.G. nr. 137/2000) și fapta sesizată, având în vedere că respectivele criterii, în raport cu elementele constitutive ale discriminării, nu au influențat în vreun fel anume solicitarea părții reclamate adresată numitei N.K.. În continuare, Colegiul director reține că, pentru a îndeplini condiția existenței unui criteriu de diferențiere dintre cele

indicate și a legăturii de cauzalitate cu fapta potențial discriminatorie, trebuie să se poată răspunde afirmativ la întrebarea dacă în situația prezentată numita N.K. a fost tratată mai puțin favorabil decât dacă ar fi fost de naționalitate română și vorbitoare nativă de limba română. Or, în cauză Colegiul director apreciază că nu se poate răspunde afirmativ la această întrebare.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu unanimitate de voturi ale membrilor prezenți la ședință,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Se respinge excepția lipsei calității active a petentei.
2. Cu privire la primul capăt de cerere, aspectele sesizate nu constituie fapte de discriminare, potrivit prevederilor din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, lipsă drept încălcat.
3. Cu privire la al doilea capăt de cerere, aspectele sesizate nu constituie fapte de discriminare, potrivit prevederilor din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, lipsă legătură de cauzalitate între criteriul invocat și presupusa faptă de discriminare.
4. Cu privire la al treilea capăt de cerere, aspectele sesizate nu constituie fapte de discriminare, potrivit prevederilor din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, lipsă legătură de cauzalitate între criteriul invocat și presupusa faptă de discriminare.
5. O copie a prezentei hotărâri se va comunica părților și Autorității Electorale Permanente – Biroul Județean Mureș.

VII. Modalitatea de plată a amenzii

Nu este cazul

VIII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, potrivit O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată² și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.

Membrii Colegiului Director prezenți la ședința de deliberări desfășurată în data de 06.10.2021 au fost: ASZTALOS CSABA FERENC – Membru, DIACONU ADRIAN – Membru(online), GRAMA HORIA – Membru(online), HALLER ISTVÁN – Membru(online), JURA CRISTIAN – Membru (online), LAZĂR MARIA – Membru,

MOȚA MARIA – Membru(online), OLTEANU CĂTĂLINA – Membru, POPA CLAUDIA SORINA (online) – Membru

Prezenta hotărâre va fi comunicată în baza Ordinului Președintelui C.N.C.D. nr. 138 din 24.03.2020.

**ASZTALOS Csaba Ferenc
Membru Colegiul Director,
Președinte CNCD**

Redactată și motivată C.O./S.M.D.

Data redactării: 28.03.2022

Notă: prezenta Hotărâre emisă potrivit prevederilor legii și care nu este atacată în termenul legal, potrivit O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare cu modificările și completările ulterioare, republicată și Legii nr. 554/2000 a contenciosului administrativ, constituie de drept titlu executoriu